

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ

ΝΕΑ ΕΘΝΙΚΗ ΠΥΞΙΔΑ

Ινστιτούτο Αλέξη Τσίπρα

Διαμορφώνοντας το κοινό μας μέλλον

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή	2
Ο πόλεμος - τραγωδία για την Ουκρανία, ήττα για την Ευρώπη	5
Ανάγκη για ριζική στροφή στην ευρωπαϊκή στρατηγική	11
Η Ελλάδα σε επικίνδυνο σταυροδρόμι	14
Τι να κάνουμε;	20
Ισχυρή Ελλάδα είναι η απάντηση	24

Ινστιτούτο Αλέξη Τσίπρα

Διαμορφώνοντας το κοινό μας μέλλον

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια ο κόσμος αλλάζει με ταχύτητα που συχνά ξεπερνά τη δυνατότητα μας να κατανοήσουμε και να αφομοιώσουμε τις αλλαγές. Όσα όμως εξελίσσονται το τελευταίο διάστημα, μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία και ιδιαίτερα με την επανεκλογή του Προέδρου Τραμπ, δε συνιστούν απλά αλλαγή, αλλά τεκτονική μετατόπιση των γεωπολιτικών ισορροπιών, όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και εξελίχθηκαν αργότερα με την πτώση του λεγόμενου Ανατολικού Μπλοκ.

Ο κόσμος μας, μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, χωρίστηκε σε δύο στρατόπεδα. Ήταν ένας κόσμος δύο πόλων, βασισμένος σε μια ισορροπία, που εξαιτίας του πυρηνικού οπλοστασίου των δύο υπερδυνάμεων ονομάστηκε ισορροπία του τρόμου. Εντούτοις, παρά το γεγονός ότι τον χαρακτήριζαν πολλές τοπικές ένοπλες συγκρούσεις, όπως για παράδειγμα ο πόλεμος του Βιετνάμ, παρέμενε ένας κόσμος σε ισορροπία. Η αντιπαράθεση των δύο πόλων παρέμεινε στο επίπεδο του ψυχρού πολέμου.

Με την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης, δόθηκε η εντύπωση ότι περνούσαμε σε ένα μονοπολικό κόσμο. Πολλοί μάλιστα έσπευσαν τότε να προφητεύσουν το τέλος των ιδεολογιών και της ιστορίας. Οι ΗΠΑ και η Δύση, χωρίς αντίπαλο πια, μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ, έμοιαζαν απόλυτα κυρίαρχες και επέβαλαν τους δικούς τους όρους στη νέα παγκόσμια τάξη, που αργότερα ονομάστηκε παγκοσμιοποίηση.

Θέλησαν μάλιστα συχνά να επικαθορίσουν όχι μόνο την οικονομική, αλλά και τη γεωπολιτική τους ηγεμονία, με επεμβάσεις και πολέμους, που ως πρόσχημα συνήθως είχαν την εξαγωγή δημοκρατίας σε μια σειρά από χώρες. Ενώ επέλεξαν απέναντι στη Ρωσία, που προέκυψε από τη διάλυση της κρατικής δομής της πρώην υπερδύναμης, μια στάση ηγεμονική και αλαζονική. Ειδικότερα κατά την περίοδο της προεδρίας Bush υποτίμησαν τη δυνατότητα της να σταθεί ξανά στα πόδια της και δεν αξιοποίησαν την ευκαιρία να την εντάξουν σε μια νέα αρχιτεκτονική ασφάλειας, όταν ακόμη και η είσοδός της στο NATO ήταν στο τραπέζι. Αντιθέτως, προχώρησαν, παρά τις αντίθετες δεσμεύσεις τους, στην περαιτέρω διεύρυνση του NATO, που συνδυάστηκε με ενέργειες όπως η αποχώρηση από τη Συνθήκη Αντιβαλλιστικών πυραύλων, η προώθηση της αντιπυραυλικής ασπίδας και η υποβάθμιση του Συμβουλίου NATO – Ρωσίας. Υποτιμώντας τις δημόσια διακηρυγμένες προειδοποιήσεις της τελευταίας το 2008, ότι θα αντιδράσει στρατιωτικά αν επιμείνουν στην υιοθέτηση της «πολιτικής ανοιχτών θυρών» του NATO προς την Ουκρανία και τη Γεωργία.

Την ίδια στιγμή αιφνιδιάστηκαν με την ταχύτητα ανάδειξης της Κίνας σε νέα οικονομική και στρατιωτική παγκόσμια δύναμη, με ισχυρή διείδυση σε όλο τον πλανήτη, ακόμη και σε στρατηγικά κρίσιμες για τη δυτική ηγεμονία χώρες. Ενώ υποτίμησαν τόσο το χώρο που άφηνε στο Ιράν η αποτυχία της δυτικής πολιτικής και των στρατιωτικών επεμβάσεων στη Μέση Ανατολή, όσο και τη δυνατότητα χωρών του Παγκόσμιου Νότου, με πρώτη την Ινδία, να αναβαθμίσουν την οικονομική και γεωπολιτική τους θέση.

Κάπως έτσι περάσαμε σταδιακά από τον μονοπολικό στον πολυπολικό κόσμο στον οποίο η Δύση, με τις ΗΠΑ ηγεμονική της δύναμη, παραμένει μεν ισχυρός πόλος, αλλά όχι μοναδικός.

Η Κίνα αναδύεται οικονομικά και στρατιωτικά, η Ινδία κυρίως οικονομικά, η Ρωσία μας υπενθυμίζει ότι είναι πυρηνική δύναμη, ο παγκόσμιος Νότος ανασυντάσσεται, και όλοι πλέον διεκδικούν το ρόλο που τους αναλογεί στην παγκόσμια γεωπολιτική σφαίρα.

Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια, η διαχείριση αυτής της μετάβασης σε ένα πολυπολικό κόσμο, αντί να οδηγήσει στην ανάδειξη νέων κανόνων και διπλωματικών θεσμών για την αντιμετώπιση κρίσεων και προκλήσεων, έφερε στο προσκήνιο ακόμα μεγαλύτερους κινδύνους για την παγκόσμια ειρήνη. Αντί οι ΗΠΑ να μετακινήσουν τη γεωπολιτική προσοχή τους στον Ινδικό - Ειρηνικό, όπως είχαν διακηρύξει από την εποχή του Προέδρου Ομπάμα, ενεπλάκησαν στον πόλεμο στην Ουκρανία, επιδιώκοντας έναν ανέφικτο στόχο: τη διατήρηση της προοπτικής ένταξης της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ και άρα την οριστική διάλυση των σχέσεων Ευρώπης-Ρωσίας.

Ο πόλεμος - τραγωδία για την Ουκρανία, ήττα για την Ευρώπη

Ο πόλεμος στην Ουκρανία δεν ήταν απρόβλεπτος, ούτε αναπόφευκτος. Προφανώς η κατάφωρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου, με την εισβολή σε μια τρίτη χώρα, βαραίνει τη Ρωσία του Προέδρου Πούτιν. Αλλά, αναμετρώντας την κλιμάκωση των γεγονότων που οδήγησαν στη σύρραξη, ένας ψυχραιμος παρατηρητής καταλήγει στο συμπέρασμα ότι αυτή θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί, αν η Δύση δεν επέμενε στην προοπτική ένταξης της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ.

Ο πόλεμος αυτός δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πρωτίστως στοίχισε και στοιχίζει στην Ουκρανία και τον ουκρανικό λαό, αν αναλογιστεί κανείς ότι δεκάδες χιλιάδες στρατιώτες και άμαχοι έχασαν τη ζωή τους για την ακεραιότητα και την κυριαρχία της πατρίδας τους. Ωστόσο, αν ζητούμενο ήταν αυτό, μόνο σε απώλειες για την ακεραιότητα και την κυριαρχία της Ουκρανίας οδήγησε ο πόλεμος. Ένα μέρος της ουκρανικής κυριαρχίας χάθηκε από τους εχθρούς της στο πεδίο της μάχης, καθώς η Ρωσία κατέλαβε περίπου το 20% των εδαφών της. Και ένα άλλο από τους συμμάχους της, και ιδιαίτερα από τις ΗΠΑ, που της συμπεριφέρονται σήμερα σαν αποικία και απαιτούν την ιδιοκτησία των σπάνιων γαιών της, ως αντάλλαγμα για τη στήριξη που της παρείχαν σε έναν πόλεμο που τελικά τη διέλυσε. Και παρεμπιπτόντως βέβαια ενταφιάστηκε και η επιδίωξη ένταξής της στο ΝΑΤΟ.

Εκτός από την Ουκρανία όμως, μεγάλος ηττημένος από τον πόλεμο αυτό είναι αναμφίβολα και η Ευρώπη. Η ευρωπαϊκή προοπτική της Ουκρανίας και της Γεωργίας θα μπορούσε να είχε αποτελέσει από την αρχή τη βάση για μια νέα αρχιτεκτονική ασφάλειας, με αναβαθμισμένο ρόλο για την ΕΕ, αν είχε συνδεθεί με τη δέσμευση ότι οι χώρες αυτές δεν θα ενταχθούν στο ΝΑΤΟ.

Αντιθέτως, παρουσιάστηκε ως προθάλαμος για ένταξη στην Βορειοατλαντική Συμμαχία, με την ΕΕ να παραγνωρίζει ότι δεν μπορεί μονομερώς και χωρίς συνεννόηση με τη Ρωσία να οικοδομηθεί πανευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφάλειας.

Η απόφασή της να μη φέρει αντίρρηση στην επιλογή των ΗΠΑ για την πολιτική ανοιχτών θυρών για την Ουκρανία και ιδιαίτερα η επιλογή της να πρωτοστατήσει στον πόλεμο, αντί να αναλάβει ρόλο διεκδίκησης μιας διπλωματικής λύσης για τον τερματισμό του, την οδήγησε σε καταστροφικές συνέπειες. Πρώτα από όλα οικονομικές.

Οι αρχικές εκτιμήσεις ότι οι ευρωπαϊκές κυρώσεις και ο πόλεμος θα γονάτιζαν τη ρωσική οικονομία και θα οδηγούσαν στην εξασθένηση, ή και την ανατροπή, του καθεστώτος και της ηγεμονίας του Πούτιν, αποδείχθηκαν κενές περιεχομένου και εκτός πραγματικότητας. Η ρωσική οικονομία όχι μόνο δεν εξασθένησε, αλλά σε αντίθεση με τις προβλέψεις ενισχύθηκε από την ενεργειακή κρίση και τη ραγδαία άνοδο της τιμής των ορυκτών καυσίμων. Ενώ η απόφαση της Ευρώπης να διακόψει κάθε ενεργειακή και εμπορική σχέση, συνειδητή ή επιβεβλημένη (όπως με την ανατίναξη του αγωγού Nord Stream 2), απλά οδήγησε τη Ρωσία σε νέα συμβόλαια με την Κίνα και την Ινδία. Έτσι, αντί να αποδυναμωθεί η ρωσική οικονομία, αποδυναμώθηκε η ευρωπαϊκή και ιδιαίτερα η γερμανική.

Το οικονομικό θαύμα της Γερμανίας μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και ιδιαίτερα μετά την ενοποίησή της, στηρίχθηκε σε δύο ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που σήμερα πια δεν υπάρχουν. Τη φτηνή ενέργεια που της εξασφάλιζαν οι συμφωνίες με τη Ρωσία για τη μεταφορά πετρελαίου και

φυσικού αερίου, καθώς και τα αρνητικά επιτόκια δανεισμού που της εξασφάλιζε η σταθερότητα και η διαρκής ανάπτυξη της οικονομίας της.

Μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία και την ενεργειακή κρίση που επέφερε, αντί για σταθερότητα και ανάπτυξη έχουμε υψηλό πληθωρισμό, που καθοδηγείται από την εκτίναξη του ενεργειακού κόστους, και επίσης αποβιομηχάνιση και συνεπώς οικονομική και πολιτική αστάθεια.

Από την άλλη πλευρά, οι ΗΠΑ δεν πλήρωσαν το ίδιο κόστος με την Ευρώπη για τον πόλεμο στην Ουκρανία, παρά την αντίθετη ρητορική του Προέδρου Τραμπ. Αν εξαιρέσουμε τη στρατιωτική βοήθεια, που ήταν υψηλότερου κόστους από την αντίστοιχη ευρωπαϊκή, η οικονομική βοήθεια προς την Ουκρανία ήταν χαμηλότερη. Ενώ στον τομέα της ενέργειας οι ΗΠΑ όχι μόνο δεν είχαν απώλειες αλλά αποκόμισαν κέρδη. Αφού το ρωσικό φυσικό αέριο, που για χρόνια αποτελούσε την ενεργειακή γραμμή ζωής για την Ευρώπη, αντικαταστάθηκε από άλλες πηγές, ιδίως με LNG σχιστολιθικού αερίου από τις ΗΠΑ. Έτσι το φυσικό αέριο που επηρεάζει καθοριστικά τη τιμή του ρεύματος είναι σήμερα τέσσερις φορές ακριβότερο στην Ευρώπη από ότι στις ΗΠΑ. Και αυτό το υψηλό ενεργειακό κόστος ασκεί τρομακτικές πιέσεις σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις και οδήγησε ακόμη και σε κλείσιμο εργοστασίων, αποδυναμώνοντας την ευρωπαϊκή οικονομία.

Τι πέτυχε λοιπόν η Ευρώπη από την επιμονή της να στηρίξει μέχρις εσχάτων το πόλεμο έναντι της επιλογής να επιδιώξει διπλωματική λύση;

Μάλλον να πυροβολήσει τα πόδια της.

Και σαν να μην έφτανε αυτό, έρχεται σήμερα ο Πρόεδρος Τραμπ, και με μια στροφή 180 μοιρών αφήνει την ΕΕ απολύτως μόνη και εκτεθειμένη. Αφού οι ΗΠΑ κατάφεραν να «κόψουν» τη σύνδεση Ευρώπης - Ρωσίας, τώρα συνειδητοποιούν ότι έκαναν ένα βήμα μπροστά αλλά δύο βήματα πίσω, οδηγώντας τη Ρωσία στην αγκαλιά της Κίνας. Και αποφασίζουν πλέον να εργαστούν για να επαναφέρουν τη Ρωσία, επιχειρώντας να «κόψουν» τη σύνδεσή της με τη Κίνα.

Και πως απαντούν η ΕΕ και οι κυρίαρχες πολιτικές της δυνάμεις της σε αυτές τις εξελίξεις ;

Βγάζουν κάποια συμπεράσματα για τα στρατηγικά τους λάθη, ή επιμένουν σ' αυτά;

Φοβάμαι ότι πράττουν το δεύτερο.

Αντί η Ευρώπη, έστω και τώρα, να πρωτοστατεί στην προσπάθεια για κατάπαυση του πυρός στο ουκρανικό μέτωπο και εξεύρεση άμεσης διπλωματικής λύσης, αυτός που πρωτοστατεί είναι ο Αμερικανός Πρόεδρος. Και στο τραπέζι των συνομιλιών δεν βρίσκεται καν εκπρόσωπός της.

Την ίδια στιγμή, αντί να αναζητήσει τους όρους για μια νέα αρχιτεκτονική ασφάλειας, που να θωρακίζει τα συμφέροντά της απέναντι σε ρωσικές παρεμβάσεις, αλλά και να συμπεριλαμβάνει τη Ρωσία, αποκαθιστώντας μεταξύ άλλων και την ενεργειακή συνεργασία μ' αυτή, την αναγάγει σε υπαρξιακή απειλή για την κυριαρχία και την ασφάλειά της.

Με αυτόν τον τρόπο επιχειρεί να δικαιολογήσει στην εσωτερική της κοινή γνώμη την -ορθή κατά τα άλλα, αλλά εξαιρετικά καθυστερημένη- απόφαση για ενίσχυση των αμυντικών της δαπανών, που θα της δώσει τη δυνατότητα να αποκτήσει μια σχετική στρατηγική αυτονομία. Χωρίς όμως, κι αυτό προκαλεί μεγάλα ερωτηματικά, να έχει σχεδιάσει και θεσπίσει μια Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας και μια κοινή αμυντική πολιτική με σαφείς στρατηγικούς στόχους, πέραν της αντιπαράθεσης με την Ρωσία.

Και έτσι, οι Ευρωπαίοι πολίτες καλούνται πλέον να πιστέψουν ότι η Ρωσία, με οικονομία στο μέγεθος της Ισπανίας, πληθυσμό λιγότερο από το ένα τρίτο της Ευρώπης, και αμυντικό προϋπολογισμό που ανέρχεται μόλις στο ένα τέταρτο του αντίστοιχου της Ευρώπης, δεν αποτελεί απειλή μόνο για την Ουκρανία και τις Βαλτικές χώρες, αλλά κίνδυνο υπαρξιακό για όλη την Ευρώπη. Και αν δεν υπερασπιστούν την Ουκρανία μέχρις εσχάτων, θα χρειαστεί ακόμη και να πολεμήσουν τους Ρώσους στα σύνορά τους.

Ανάγκη για ριζική στροφή στην ευρωπαϊκή στρατηγική

Η ΕΕ βρίσκεται σήμερα δυστυχώς με την πλάτη στον τοίχο, εξαιτίας των δικών της ιδεοληψιών, των διαιρέσεων στις γραμμές της, της αδυναμίας της να εμπεδώσει το διεθνή της ρόλο με μια αποτελεσματική κοινή εξωτερική και αμυντική πολιτική. Και σε πλήρη άρνηση του γεγονότος ότι βρίσκεται στην αρχή του τέλους της μεταπολεμικής της ευημερίας, αδυνατώντας να προσφέρει ειρηνευτικές προτάσεις και να αναλάβει ειρηνευτικές πρωτοβουλίες στο ουκρανικό -έναν πόλεμο που διεξάγεται σε ευρωπαϊκό έδαφος- απλά επιμένει στο στρατηγικό της λάθος, εντείνοντας τα δικά της αδιέξοδα.

Συζητά σήμερα, έστω και αργά, για ένα κοινό αμυντικό ταμείο και την οικοδόμηση μιας αμυντικής βιομηχανίας, που δεν θα εξαρτάται από τις ΗΠΑ. Οι ειδικοί όμως εκτιμούν ότι θα χρειαστεί τουλάχιστον δέκα χρόνια για να αποκτήσει στρατιωτική αυτονομία, με αβέβαιη μέχρι τότε την οικονομική και πολιτική της συνοχή. Αφού όλοι ξέρουν, ότι αν η επένδυση στην άμυνα πραγματοποιηθεί εις βάρος οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών, οι συνέπειες θα είναι δυσμενέστερες, τόσο για την ευρωπαϊκή συνοχή, όσο και για την κοινωνική συνοχή στις χώρες μέλη.

Είναι συνεπώς επείγουσα και αναγκαία μια ριζική στροφή της πολιτικής της στο Ουκρανικό, με στόχο την ειρήνη και την οικοδόμηση μιας νέας αρχιτεκτονικής ασφάλειας. Εξίσου επείγουσα και αναγκαία όμως είναι και μια γενναία επένδυση στην εσωτερική της οικονομία, με πόρους που θα υπερβαίνουν κατά πολύ τις δυνατότητες των προϋπολογισμών των εθνικών κρατών και άρα θα απαιτούν μεγάλης κλίμακας έκδοση κοινού χρέους.

Η έκδοση κοινού χρέους δεν πρέπει να αφορά αποκλειστικά την άμυνα, αλλά να χρησιμοποιηθεί και για τη στήριξη ευρωπαϊκών δημοσίων αγαθών- για την πράσινη μετάβαση, την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και την προώθηση πολιτικών συνοχής. Γιατί, ας μην ξεχνάμε ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα της ΕΕ σήμερα, είναι η πολιτική της συνοχής, η απόκλιση μεταξύ των κρατών μελών και οι μεγάλες ανισότητες εντός τους. Σε αυτό το πλαίσιο πρέπει να προωθηθούν και ριζικές τομές για την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής αγοράς που περιγράφονται στις Εκθέσεις Ντράγκι και Λέττα.

Παράλληλα, η ΕΕ πρέπει να επιδείξει μια αποφασιστική στάση σε σχέση με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Ασφάλειάς της. Πρέπει να αποτελέσει γεωπολιτική δύναμη όχι μόνο αποτροπής, αλλά και ειρήνης και σταθερότητας, τουλάχιστον στη γειτονιά της και να αναβαθμίσει τον ρόλο της στην αντιμετώπιση των μεγάλων σύγχρονων προκλήσεων, όπως την κλιματική κρίση, το μεταναστευτικό και τη διαχείριση της τεχνητής νοημοσύνης. Η ευρωπαϊκή ηγεσία πρέπει να δώσει το μήνυμα στις ΗΠΑ, ότι οι ευρωαμερικανικές σχέσεις μπορούν να αναπτυχθούν μόνο στη βάση του αμοιβαίου σεβασμού, του σεβασμού των συνόρων και της μη εμπλοκής στις εσωτερικές υποθέσεις των ευρωπαϊκών χωρών. Την ίδια στιγμή πρέπει επιτέλους να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων και σε σχέση με το Ισραήλ και την ανάγκη για ειρήνη στην Παλαιστίνη, με τερματισμό των ισραηλινών επιχειρήσεων που έχουν οδηγήσει σε δεκάδες χιλιάδες νεκρούς αμάχους, την άμεση παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στους Παλαιστίνιους και την επανεκκίνηση των συνομιλιών για δύο κράτη στη βάση των Αποφάσεων του ΟΗΕ.

Η Ελλάδα σε επικίνδυνο σταυροδρόμι

Σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο γενικευμένης ανασφάλειας, οι κίνδυνοι για την Ελλάδα είναι ακόμη μεγαλύτεροι. Τα τελευταία πεντέμισι χρόνια, η κυβέρνηση της ΝΔ μας έχει εκθέσει πολλαπλώς και σε οικονομικούς αλλά και σε γεωπολιτικούς κινδύνους. Δεν αξιοποίησε τη σταθεροποίηση της οικονομίας μετά την έξοδο από τα μνημόνια για τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις και την αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου, ενώ άφησε να πάει χαμένη η μεγάλη ευκαιρία του Ταμείου Ανάπτυξης. Το κυριότερο όμως είναι ότι χειρίστηκε καταστροφικά το ουκρανικό. Αντί να στηρίξει τον ουκρανικό λαό απέναντι στη ρωσική εισβολή, με τρόπο που να διατηρεί τη δυνατότητά της να παίζει τον ρόλο πυλώνα ειρήνης και σταθερότητας στην περιοχή, ακολούθησε τυφλά το δόγμα του δεδομένου και πρόθυμου συμμάχου, πρωτοστατώντας στην εμπροσθοφυλακή της αντιπαράθεσης. Έστειλε βαρέα όπλα στην Ουκρανία από τα νησιά μας, υποδέχθηκε στο ελληνικό κοινοβούλιο μετά τιμών τους μαχητές του Αζόφ, εκδίωξε αναλογικά τον μεγαλύτερο αριθμό διπλωματών στην Ευρώπη από τη ρωσική πρεσβεία και υιοθέτησε τη πιο σκληρή ρητορική, όχι απέναντι στην απαράδεκτη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, αλλά απέναντι στο καθεστώς Πούτιν, καθώς από τα επίσημα χείλη του ΑνΥΠΕΞ δηλώθηκε ότι στόχος του πολέμου είναι η πτώση του. Με δύο λόγια, η Ελλάδα που παραδοσιακά αν και χώρα του ΝΑΤΟ, ακόμη και τη περίοδο Κωνσταντίνου Καραμανλή, στο ζενίθ του ψυχρού πολέμου, είχε διπλωματικές σχέσεις με τη Σοβιετική Ένωση και αργότερα παρέμεινε γέφυρα με τη Ρωσία, πρωτοστάτησε στην ευρωπαϊκή αντιρωσική υστερία.

Σήμερα όμως, που οι ΗΠΑ αλλάζουν στάση, η κυβέρνηση βρίσκεται απόλυτα αμήχανη και περιθωριοποιημένη από τις

εξελίξεις. Από τη μία, δεν έχει τη δυνατότητα να διαδραματίσει οποιοδήποτε ρόλο για την ειρήνη και δυσκολεύεται να βρει επαφές με την Κυβέρνηση Τραμπ, από την άλλη έχει εξαιρεθεί από όλες τις γαλλοβρετανικές πρωτοβουλίες για την Ουκρανία και το μέλλον της ευρωπαϊκής άμυνας. Την ίδια στιγμή, το Ηνωμένο Βασίλειο όχι μόνο προσκαλεί την Τουρκία στις εν λόγω πρωτοβουλίες αλλά έχει προβεί σε πωλήσεις Eurofighter και Meteor στην Άγκυρα και - μαζί με τη Γερμανία – υποστηρίζει σταθερά την ευρωτουρκική συνεργασία στην άμυνα.

Βρισκόμαστε σε ένα κρίσιμο γεωπολιτικό σταυροδρόμι και σε μια εύθραυστη περιοχή. Ο αναθεωρητισμός της Τουρκίας είναι δεδομένος. Συνεπώς η έκθεση της χώρας και η αδυναμία της πλέον να έχει στήριξη από παραδοσιακούς της συμμάχους, δεν αποτελεί έναν θεωρητικό κίνδυνο. Αν η Τουρκία για τους δικούς της λόγους, αποφασίσει αύριο να δημιουργήσει μια κρίση, το κρίσιμο ερώτημα είναι: ποιος θα είναι δίπλα μας ;

Εγκαίρως, πριν από δύο χρόνια, είχα προειδοποιήσει στη Βουλή ότι το δόγμα «ανήκουμε στη Δύση» σε έναν κόσμο που αλλάζει ραγδαία, είναι παρωχημένο και λανθασμένο. Είχα προειδοποιήσει ότι η πολιτική της κυβέρνησης στο Ουκρανικό εγκυμονεί κινδύνους. Και είχα επισημάνει χαρακτηριστικά, προσπαθώντας να αναδείξω την ανάγκη για μια πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική, ότι «ανήκουμε και στη Δύση και στην Ανατολή και στο Βορά και στο Νότο». Τότε κάποιοι λοιδόρησαν αυτή τη τοποθέτηση, σήμερα όμως όλο και περισσότεροι διαπιστώνουν πόσο εθνικά επωφελής είναι. Και πόσο εκτεθειμένη αφήνει τη χώρα μας το δόγμα του δεδομένου και πρόθυμου συμμάχου. Γιατί, αν η Ελλάδα πάντοτε είχε υπεραξία έναντι των άλλων εταίρων της στο ΝΑΤΟ, ήταν γιατί μπορούσε

παραδοσιακά να συνομιλεί και με τη Ρωσία και με τις Αραβικές χώρες και με τη Κίνα και με το Ιράν.

Σήμερα, αλήθεια, ποια είναι η διαφορά της Ελλάδας στον τομέα αυτό από άλλους εταίρους της στο ΝΑΤΟ, ακόμη και από τις χώρες της Βαλτικής, ή την Πολωνία ;

Οι εν λόγω χώρες δικαιολογημένα αισθάνονται τη Ρωσία ως υπαρξιακή απειλή. Η Ελλάδα όμως αισθάνεται ως υπαρξιακή την απειλή της Τουρκίας, για την οποία οι χώρες αυτές ευλόγως δεν έχουν ανησυχία.

Με δύο λόγια, η εξωτερική πολιτική της κυβέρνησης της ΝΔ, θα ήταν λογική για όσους κατοικούν στη Βαρσοβία ή τη Βαλτική, όχι όμως για μας που κατοικούμε στο Αιγαίο και τη Νοτιοανατολική Μεσόγειο.

Αντισταθμίζοντας τη λανθασμένη και αδιέξοδη στρατηγική της, η κυβέρνηση, αναμένεται το επόμενο διάστημα -το έχει αρχίσει ήδη- να επιχειρήσει να στρέψει τη συζήτηση σε πολυετή και πολυδάπανα εξοπλιστικά προγράμματα, ακολουθώντας το παράδειγμα της Ευρώπης. Θα επιχειρήσει μάλιστα να διαφημίσει ότι η εξαίρεση των εξοπλιστικών δαπανών από το έλλειμα μας -αν και εφόσον εξασφαλισθεί- μας ευνοεί, ενώ στην πραγματικότητα το πρόβλημα της χώρας είναι το χρέος, που προφανώς από την αύξηση των δαπανών δε θα μείνει αλώβητο.

Χωρίς να υποτιμώ καθόλου την ανάγκη για ενίσχυση της αποτρεπτικής μας ισχύος, (άλλωστε η κυβέρνησή μου ήταν η μόνη που παρότι σε μνημόνια αποφάσισε σημαντικές εξοπλιστικές δαπάνες με την αναβάθμιση των αεροσκαφών f16

σε νίπερ, που έδωσε και παράταση ζωής στην ΕΑΒ), το ερώτημα που τίθεται είναι καταλυτικό:

Φταίει ότι δεν έχουμε αρκετά αεροπλάνα, υποβρύχια και φρεγάτες για το γεγονός ότι δεν τολμάμε ούτε την πόντιση καλωδίου ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ, πέρα από τα έξι ναυτικά μας μίλια ;

Και αλήθεια, αφού με τη στρατηγική του δεδομένου και πρόθυμου συμμάχου, η κυβέρνηση υποτίθεται ότι θα εξασφάλιζε την παρουσία τους δίπλα μας, που είναι τώρα οι σύμμαχοι να μας στηρίξουν σε ένα αυτόνομο εγχείρημα ;

Πού είναι οι ΗΠΑ, των οποίων τα τελευταία έξι χρόνια είμαστε δεδομένοι και πρόθυμοι, έχοντας παραχωρήσει έξι στρατιωτικές εγκαταστάσεις και το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης επ' άοριστον ;

Πού είναι η Γαλλία, από την οποία αγοράσαμε 8 δις αεροσκάφη και φρεγάτες, συνάπτοντας στρατηγική συμφωνία, την οποία όταν χαρακτήρισα ελλιπή με κατηγορούσαν για εθνική εξαίρεση ;

Πού είναι το Ισραήλ, το οποίο η κυβέρνηση στήριξε το τελευταίο διάστημα όσο κανείς, μην αρθρώνοντας λέξη για την ανθρωπιστική καταστροφή στη Γάζα, σε βάρος των αξιών μας, αλλά και των σχέσεων μας με Αραβικές χώρες ;

Ας μη γελιόμαστε : Σε μια κρίσιμη στιγμή αύριο, η Ελλάδα θα είναι μόνη, όσο πρόθυμη και αν υπήρξε στους συμμάχους της τα τελευταία έξι χρόνια. Το ερώτημα είναι πόσο ισχυρή είναι, όχι μόνο η αποτρεπτική της δύναμη, αλλά και η αποφασιστικότητά της, όπως δείξαμε το 2018 απέναντι στην προσπάθεια του ερευνητικού Barbaros να εισέλθει σε ελληνική

υφαλοκρηπίδα. Εξίσου σημαντική, όμως, είναι η διπλωματική στρατηγική που πρέπει να διαθέτει η Ελλάδα ώστε να μην φτάσουμε σε σημείο σύγκρουσης. Δυστυχώς η κυβέρνηση της ΝΔ απέτυχε να προωθήσει μια αποτελεσματική στρατηγική, τόσο σε σχέση με τη προοπτική προσφυγής στο Δικαστήριο της Χάγης όσο και επί του πεδίου σε σχέση με την ενεργειακή, αλλά ακόμη και την ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας-Κύπρου -Ισραήλ.

Επί των ημερών της δικής μας κυβέρνησης, η αλήθεια είναι ότι εν μέσω μνημονίων, δεν διαθέταμε τους πόρους που θα μας επέτρεπαν να σχεδιάσουμε μια πολιτική σημαντικής ενίσχυσης της αποτρεπτικής μας ισχύος. Ωστόσο, με μια ενεργητική και πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική, πείσαμε τους συμμάχους μας ότι μπορεί να μην είμαστε πρόθυμοι για όλα χωρίς ανταλλάγματα, αλλά είμαστε ένας σημαντικός τους εταίρος στη περιοχή. Και έτσι καθιερώσαμε Στρατηγικό Διάλογο με τις ΗΠΑ, αναβαθμίσαμε το ρόλο μας στα Βαλκάνια με τη Συμφωνία των Πρεσπών, προωθήσαμε το FSRU στην Αλεξανδρούπολη, εγκαινιάσαμε τη Σύνοδο των Ευρωπαϊκών Χωρών του Νότου και το σχήμα 3+1 (Ελλάδα-Κύπρος-Ισραήλ + ΗΠΑ), ενώ προωθήσαμε τον αγωγό Eastmed για τη μεταφορά φυσικού αερίου από το Ισραήλ στην Ευρώπη μέσω της Ελλάδας, του οποίου σήμερα η τύχη αγνοείται.

Τι να κάνουμε;

Μπροστά, λοιπόν, στις τεκτονικές γεωπολιτικές μετατοπίσεις που λαμβάνουν χώρα στις μέρες μας, η Ελλάδα, με ευθύνη της κυβέρνησης της ΝΔ, βρίσκεται σήμερα πολλαπλώς εκτεθειμένη. Η αλλαγή στρατηγικής είναι άμεσα αναγκαία με σκοπό την ανάκτηση του ρόλου της Ελλάδας ως πυλώνα ειρήνης και σταθερότητας, όπως και την προάσπιση και επέκταση της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας μας στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου, με διατήρηση της ειρήνης. Προφανώς δεν μπορεί να την επιτύχει η παρούσα κυβέρνηση. Αλλά η χώρα δεν μπορεί να συνεχίζει για πολύ να πορεύεται δίχως εθνική πυξίδα.

Είναι επείγον και αναγκαίο, άμεσα:

- Να μετατοπιστεί η στρατηγική συνεργασία με τις ΗΠΑ, από τη βάση της λογικής του δεδομένου και πρόθυμου συμμάχου στη βάση του αμοιβαίου σεβασμού και οφέλους.
- Να εξασφαλισθεί η ενεργή συμμετοχή της Ελλάδας σε κάθε διεργασία που αφορά την επόμενη μέρα για την ευρωπαϊκή άμυνα και την ειρήνη στην Ουκρανία. Στο πλαίσιο αυτό, και σε συντονισμό με την Κύπρο, να τεθούν στην ΕΕ αυστηρές προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων η άρση του *casus belli* και το Κυπριακό, για τη όποια συνεργασία της ΕΕ με την Τουρκία σε ζητήματα που αφορούν την ευρωπαϊκή άμυνα.
- Να επιδιωχθεί η αποκατάσταση διπλωματικών διαύλων με τη Ρωσία. Και η Ελλάδα να καταθέσει τις δικές της

προτάσεις για την νέα πανευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφάλειας.

- Να υποστηριχθεί η διασύνδεση της αναθεώρησης της Τελωνειακής Ένωσης ΕΕ - Τουρκίας (ή μιας ενδεχόμενης Συμφωνίας Επενδύσεων και Εμπορίου ΕΕ-Τουρκίας) με την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ. Με σαφείς κόκκινες γραμμές την εδαφική ακεραιότητα και άμυνα των νησιών.
- Να αποφασισθεί η επέκταση των χωρικών υδάτων στην Ανατολική Μεσόγειο στα 12 νμ, με οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ με τις εκεί όμορες χώρες.
- Να επιδιωχθεί η πραγματοποίηση Διάσκεψης ΕΕ-χωρών της Ανατολικής Μεσογείου στο πλαίσιο της οποίας η Ελλάδα, σε συντονισμό με την Κύπρο και χώρες της Συνόδου των Ευρωπαϊκών Χωρών του Νότου, να προωθήσει το ρόλο και τις θέσεις της στην περιοχή (ελληνοτουρκικά, παλαιστινιακό, συριακό, λιβυκό).
- Να χαραχθεί νέος σχεδιασμός, σε συντονισμό με τη Κύπρο, για τη δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού στη βάση των Αποφάσεων του ΟΗΕ και του Πλαισίου Γκουτιέρρες, αναμένοντας ενδεχόμενες πολιτικές εξελίξεις μετά τις επικείμενες εκλογές στα κατεχόμενα.
- Να επανενεργοποιηθούν τα Βαλκανικά πολυμερή σχήματα συνεργασίας που ακυρώθηκαν μετά το 2019, εστιάζοντας και πάλι στον ηγετικό μας ρόλο στην περιοχή.

- Να προωθήσουμε Σχέδιο Δράσης για την αναβάθμιση της θέσης της Ελλάδας σε χώρες προτεραιότητας του Παγκόσμιου Νότου, με έμφαση στην οικονομική και πολιτιστική συνεργασία.

Και τελευταίο αλλά ίσως πιο επιτακτικό :

Η ενίσχυση της αποτρεπτικής μας ισχύος θα πρέπει να περνά πρώτα από την άμεση ανασυγκρότηση και ενίσχυση της Εθνικής Αμυντικής μας Βιομηχανίας, που δυστυχώς σήμερα βρίσκεται σε πλήρη διάλυση.

Όταν οι γείτονες επενδύουν το 70% των εξοπλιστικών τους δαπανών στην δική τους Αμυντική Βιομηχανία και εξάγουν *drowns* που αποτελούν το πιο σύγχρονο και αποτελεσματικό πολεμικό υλικό, εμείς επιμένουμε να εξαγοράζουμε αμφίβολη προστασία με πανάκριβες αγορές, συνήθως αδιαφανείς, που επιπλέον δεν επιφέρουν και κανένα αντισταθμιστικό όφελος για την πολεμική μας βιομηχανία.

Ισχυρή Ελλάδα είναι η απάντηση

Ο κόσμος και η Ευρώπη βρίσκονται μπροστά σε τεκτονικές αλλαγές. Η Ελλάδα εξαιτίας των επιλογών της κυβέρνησης βρίσκεται πλέον μπροστά σε υπαρξιακούς κινδύνους. Η επιλογή του πρωθυπουργού να παραμείνει στη θέση του, παρά τη λαϊκή απονομιμοποίηση που επέφεραν οι πρωτοφανείς σε όγκο διαδηλώσεις ενάντια στη συγκάλυψη του εγκλήματος των Τεμπών, δεν οδηγεί σε αδιέξοδο μόνο τον ίδιο, την παράταξη του και τη κοινωνία. Αυτό που διακυβεύεται με την παραμονή της κυβέρνησης και της πολιτικής της, δεν είναι δυστυχώς μόνο η πολιτική, οικονομική και κοινωνική σταθερότητα, αλλά και η εθνική ακεραιότητα. Η διατήρηση της παρούσας καταστροφικής εξωτερικής πολιτικής σωρεύει απειλές και εγκυμονεί σοβαρούς εθνικούς κινδύνους. Σε αυτήν τη δύσκολη συγκυρία απαιτείται άμεση αλλαγή στρατηγικής. Μια ενεργητική, πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική, που θα βάζει πρώτα τα συμφέροντα της χώρας.

Ισχυρή Ελλάδα είναι η απάντηση στις μεγάλες γεωπολιτικές προκλήσεις. Ισχυρή και αυτοδύναμη Ελλάδα με μια πολυδιάστατη στρατηγική, ώστε να διεκδικεί το ρόλο που της αναλογεί στην Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο, ως πυλώνας ειρήνης και σταθερότητας, και όχι ως πρόθυμος και υποτελής ακόλουθος μια του ενός και μια του άλλου συμμάχου μας.
